

Delimitació dels espais museístics a les Illes Balears. Una proposta per al seu estudi

Lourdes Melis Gomila

22/02/2024

Abstract

Per desenvolupar estudis de l'àmbit museístic és necessari saber quins centres existeixen. A les Illes Balears, la documentació oficial no proporciona aquesta informació. Per això, s'ha definit una metodologia per obtenir un cens de museus. Aquest es considera una eina indispensable per elaborar estudis de caràcter general que permetin definir la realitat museística de les Balears.

Introducció

Els estudis sobre el sector museístic de les Illes Balears des d'una perspectiva global no són nombrosos. Les publicacions existents tracten sobretot casos concrets, però fins ara mancava un estudi que constatés quina era la realitat museística en el conjunt de les Illes.

Aquest article pretén donar una mica de llum al respecte a partir de la realització d'un cens dels espais museístics de les Balears. Per fer-ho, s'han revisat els documents legals i informació oficial disponibles. Arran d'aquí, s'ha desenvolupat un treball de camp que ha fet patent l'existència d'un nombre considerable de centres que es poden qualificar de museístics i que cal que siguin considerats per a l'elaboració de qualsevol estudi entorn d'aquest àmbit.

S'ha relatat detalladament quina ha estat la metodologia seguida, els criteris establerts per a la selecció dels espais i els entrebancs a superar per obtenir un cens dels espais museístics existents. El procés ha posat en evidència una realitat museística balear dispar que ha necessitat sovint una reflexió i valoració detinguda.

1. El punt de partida. La situació legislativa del sector museístic a les Illes Balears

Per poder presentar dades concloents sobre el sector museístic de les Illes Balears cal, evidentment, partir dels espais que el conformen. Aquesta tasca no sembla a priori metodològicament complexa, però en el cas que ens ocupa comporta una sèrie d'entrebancs que dificulten concretar el nombre de museus i col·leccions museogràfiques existents a les Illes.

Que els àmbits museístics són un ens canviant i dinàmic és una realitat que els museòlegs assumim i que fins i tot es pot percebre com a positiu. Els museus sorgeixen i evolucionen en el nucli d'una societat evolutiva i transformadora, fets que s'irradien en ells mateixos. Però a les Balears no és tant la inevitable situació de canvi la que impedeix delimitar els centres museístics que s'hi troben, com la manca d'una sistematització que s'ha estès

massa en el temps.

Després d'estudiar en detall la situació legislativa del sistema museístic balear, s'ha constatat la ineficiència dels documentals legals i normatius creats per gestionar-lo. Igual que les lleis de protecció de patrimoni estableixen la necessitat d'inventariar i catalogar els béns a protegir, la Llei 4/2003, de 26 de març, de museus de les Illes Balears, proposa la creació del Registre Insular de Museus i Col·leccions Museogràfiques i de les Xarxes Insulars de Museus.

A partir d'aquests dos elements, s'hauria de tenir un coneixement sobre el nombre de centres existents. Malauradament, ni la llei de museus ni el seu reglament han suposat un impuls a la sistematització del sector, ja que els museus i les col·leccions de caràcter no estatal que han obtingut el reconeixement oficial per part de l'administració pública competent són només onze, tots ells a Mallorca. Evidentment, aquestes dades no reflecteixen les circumstàncies reals de l'àmbit museístic.

Una de les causes principals d'això fou el buit legal existent durant més d'una dècada, ja que les mesures autonòmiques no van proporcionar, des de l'any 2003 fins al 2019, un reglament general que permetés la posada en pràctica dels continguts de la Llei 4/2003, de 26 de març, de museus de les Illes Balears. Davant aquesta situació, l'any 2012 el Consell de Mallorca va aprovar un reglament propi per tirar endavant les exigències legals que havien de ser assumides pels museus, publicat al *Butlletí Oficial de les Illes Balears* número 12, del dia 24 de gener de 2013. Gràcies a aquest document, a Mallorca es van poder reconèixer les col·leccions i els museus esmentats a la taula 1, però la resta de les illes no ha comptat amb cap reglament fins a la validació del Decret 38/2019, de 17 de maig, pel qual s'estableixen els principis generals i la normativa complementària en matèria de museus i col·leccions museogràfiques de les Illes Balears. De fet, actualment encara no hi ha cap museu ni cap col·lecció no museogràfica de caràcter no estatal reconegut pels respectius consells insulars ni a Menorca, ni a Eivissa ni a Formentera. En aquest sentit, cal matisar que els museus de caràcter estatal, segons determina la llei de museus, passen a ser reconeguts directament com a tals. Així doncs, incloent-hi aquests el nombre oficial de centres reconeguts és de divuit(1)(vegeu la taula 1).

Museus estatals i museus i col·leccions museogràfiques reconeguts per la Llei 4/2003, de 26 de març, de museus de les Illes Balears			
Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Museu de Mallorca (estatal)	Museu de Menorca a Maó (estatal)	Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera (MAEF) (estatal)	
Museu de Muro (secció etnogràfica del Museu de Mallorca - estatal)	Museu militar de Menorca des Castell (estatal)	Museu monogràfic des Puig des Molins (forma part del MAEF - estatal)	
Museu monogràfic de Pollentia a Alcúdia (secció del Museu de Mallorca - estatal)			
Museu militar del Museu de Sant Carles de Palma (estatal)			
Museu d'Història de Manacor			
Museu Sa Bassa Blanca. Fundació Yannick i Ben Jakober a Alcúdia			

Es Baluard. Museu d'art modern i contemporani de Palma			
Es Calderers a Sant Joan			
Cel·la Frederic Chopin i George Sand a Valldemossa			
Fundació Cosme Bauçà a Felanitx			
Impremta Guasp a Valldemossa			
Col·lecció del Consell de Mallorca			
Col·lecció de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA) (Esporles)			
Col·lecció museogràfica d'Alfàbia (Bunyola)			

(Taula 1. Museus i col·leccions museogràfiques reconegudes oficialment a les Illes Balears fins al mes d'octubre de 2023. Elaboració pròpia.)

En suma, es pot afirmar que a partir dels registres oficials insulars de museus i col·leccions no seria possible obtenir una llista real dels centres que hi ha a cada una de les illes. Malauradament, sembla que estan lluny d'estar acabats, ja que la majoria dels centres no poden assumir les condicions que la llei de museus i el seu reglament exigeixen per ser reconeguts. Per aquest motiu, no es pot consultar cap base de dades ni document en el qual consti el nombre de museus presents actualment a les Illes Balears. Els dos únics referents que s'han pogut consultar han estat el Directori de Museus i Col·leccions Museogràfiques d'Espanya i el Directori del Consell Insular de Mallorca. En el primer s'inclou informació sobre els museus de totes les illes, mentre que el segon es refereix només a Mallorca.

A part d'aquests dos directoris, no s'ha localitzat cap altre document elaborat amb uns criteris específics per a la comptabilització i sistematització dels museus. Per aquest motiu, i amb l'objectiu d'intentar localitzar el nombre real d'espais museístics oberts al públic, s'han consultat altres fonts, com les llistes que apareixen als webs de turisme del Govern de les Illes Balears, els dels consells insulars i els dels ajuntaments. Cal dir que la informació que aporten no és coincident en cap d'ells.

Finalment, s'ha optat per elaborar un cens propi que inclogués tots els centres i col·leccions oberts al públic, independentment de la seva titularitat o tipologia, ja que les llistes consultades presentaven mancances evidents. Per fer-ho, s'ha desenvolupat un treball de camp que va començar l'any 2009 i que arriba fins avui, per tal d'obtenir un inventari tan actualitzat com fos possible.

2. Bases metodològiques per a l'elaboració d'un cens de museus i col·leccions museogràfiques de les Illes Balears

A partir de la situació descrita fins ara, l'objectiu principal ha estat aconseguir una llista en coherència amb la realitat museística de les Balears. Respecte d'això, a part de la manca de llistes oficials, una altra problemàtica que

s'ha hagut d'afrontar és determinar quins tipus de centres s'havien d'incloure en el cens a elaborar. Des del primer moment, es va tenir consciència que no és possible fer-ho agafant com a referència la definició oficial de museu proporcionada per l'ICOM. En la majoria dels casos, els centres de les Illes Balears no compleixen amb totes les funcions que es determinen per aquests, i per això les premisses marcades per aquesta entitat no han pogut ser l'únic referent a seguir. De fet, ha estat necessari concloure una sèrie de criteris a partir dels quals poder realitzar un cens propi. Aquesta metodologia ha estat emprada en altres estudis de la mateixa naturalesa, ja que la situació dels museus balears és similar en altres indrets del país.⁽²⁾

D'entrada, el criteri per introduir els centres en el primer esborrany del cens fou un de molt simple: incloure tots aquells que es denominen a ells mateixos «museu». Malgrat la simplicitat d'aquest criteri, va permetre obtenir una àmplia mostra a partir de la qual poder elaborar el registre definitiu. Aquesta inclusió indiscriminada va donar com a resultat l'obtenció de centres de tipologies molt variades, amb característiques molt diferents i una manca total d'homogeneïtat. També es feu patent que resultava difícil establir la diferència entre *museu* i *col·lecció museogràfica*. La manca de possibilitat dels museus per adaptar-se a la normativa legal fa que no sigui fàcil diferenciar les dues categories que delimita la Llei de museus balear perquè els termes que les defineixen apareixen difusos en la majoria d'espais. Per aquest motiu, s'utilitzarà el concepte de «museu» de manera genèrica, sense concretar si es tracta estrictament d'un museu o d'una col·lecció museogràfica. En aquest sentit, cal dir que en els directoris consultats aquesta diferenciació en els termes apareix només en els casos en què la col·lecció museogràfica hagi estat reconeguda com a tal per part de l'administració pertinent, mentre que la resta se sol denominar generalment amb el mot «museu». En conseqüència, el que s'ha obtingut és un inventari d'espais museístics de les Balears que podrien optar, per una part, a ser reconeguts legalment si disposessin dels recursos humans i econòmics necessaris i, per una altra, a convertir-se en un recurs cultural a disposició de la societat que permet potenciar el patrimoni cultural envers la millora de la conservació, el coneixement i la promoció.

A partir de les consideracions fetes, es van establir tres criteris bàsics, que serviren per determinar quins centres es considerava oportú incloure dins el cens definitiu.

Es vol aclarir que totes les decisions preses entorn de la consideració o no dels centres estudiats com a «museus» han estat formulades partint de la situació global de l'àmbit museístic de les Illes i de les característiques generals que presenta. No s'ha cregut convenient aplicar unes premisses massa exigents i rígides per considerar els museus de les Balears, ja que d'aquesta manera no s'obtidria un panorama real de la situació, sinó que es deixarien de banda molts de centres existents. A més, com a primer estudi general, es considera apropiat integrar la majoria d'espais possibles per entendre com es conforma aquest sector.

Una vegada localitzats els centres i determinades les seves característiques principals, serà més fàcil dur a terme un estudi més precís i concret de quins són els que tenen més possibilitats per adaptar-se a la normativa legal establerta.

Per una altra part, deixant fora alguns museus es reconeix el risc de no valorar una part del patrimoni cultural de les Illes, el qual, precisament per falta de coneixement, pot caure en l'oblit col·lectiu fins a arribar al punt de desaparèixer. Cal recordar que a cops els museus són els únics contenidors de determinats tipus de béns culturals, que, en cas de no ser custodiats en aquests espais, es perdrien. A més, la Nova Museologia i la Museologia Social han suposat un nou impuls per als museus locals, els quals han estat, a vegades, reconvertits en altres tipus de centres més adaptats a la seva realitat socioeconòmica, amb una major participació i interacció amb el territori on es troben (Ramos, 2007: 330). Aquest replantejament pot aportar un nou paper als museus i a la seva naturalesa.

Endemés de tot l'esmentat fins ara, s'ha tingut en compte la possibilitat dinamitzadora dels centres. Qualsevol patrimoni pot ser el punt de partida per formular propostes de desenvolupament territorial que permetin millorar la situació del seu entorn i de la gent que hi habita. En particular, els museus han estat concebuts com a entitats adequades i capacitades per construir un pont entre el patrimoni d'una societat i el seu ús responsable i beneficiós.

Arran de totes aquestes consideracions, s'han establert quatre criteris bàsics a partir dels quals es podia elaborar un cens de museus de les Illes Balears. S'expliquen detalladament a continuació:

1. Disposar d'un espai expositiu amb una museografia mínimament preparada. Aquest fou el primer criteri a determinar per seleccionar els centres, bàsic però essencial. Des del sorgiment dels primers museus, la seva

primera funció fou la de mostrar al públic una col·lecció d'objectes, i per això aquesta s'ha de presentar de tal manera que pugui ser ben contemplada i apreciada pels visitants. Si no es disposa d'un espai que tingui aquesta finalitat, no és possible pensar en la idea de museu. Per això, aquells espais que no disposin d'una exposició mínimament preparada no han estat inclosos en la llista definitiva. El que s'ha valorat respecte al tipus d'exposició ha estat que hi hagi un espai per ser recorregut i que disposi d'un discurs museogràfic, malgrat que sigui bàsic, que contextualitzi mínimament la col·lecció que exposa. Aquest criteri ha estat determinat perquè en moltes ocasions els museus més petits de caràcter local no responen a cap classe de condicionaments museogràfics, amb una escassa selecció, jerarquització i ordenació del material exposats que provoca una imatge mediocre (Ramos, 2007: 328). No s'hi han inclòs els fons i les col·leccions museogràfiques que no estiguin exposats en un lloc accessible al públic.

2. Existència d'un horari d'obertura determinat o la possibilitat de concertar la visita. Malgrat que sembli una qüestió fàcil i evident, per a molts de museus és un dels principals entrebancs. Aconseguir complir aquest requisit no és tan senzill com pot semblar perquè suposa haver de tenir a disposició una persona que obri el museu i s'encarregui de vigilar-lo, i en moltes ocasions no es disposa dels recursos econòmics per fer-ho. S'han trobat situacions en què les portes del museu s'obren gràcies al treball de voluntaris que en molts de casos no actuen només de porters, sinó també de guies. Altres vegades, sí que hi ha una persona que obri periòdicament el museu, però també ha d'encarregar-se de la resta de funcions i tasques, cosa que implica haver d'absentar-se en altres obligacions fora del centre, temps durant el qual el museu ha d'estar tancat. Un altre fet que es dona en el sector museístic balear és una obertura no continuada dels centres, causada per l'estacionalitat turística. Per aquest motiu, alguns estan tancats en períodes concrets i no és possible visitar-los en cap horari o a través de visites concertades. Malgrat això, els museus que efectuen tancaments temporals s'han inclòs en la llista, en canvi, aquells que estan permanentment tancats (sigui pel motiu que sigui), malgrat que estiguin ubicats i col·locats en un determinat espai, no han estat considerats en el registre final, ja que no es poden considerar recursos a disposició de la societat.
3. Tenir una col·lecció museogràfica ordenada i mínimament sistematitzada. El predomini dels museus locals a les Balears, com s'ha dit fins ara, provoca que el sector museístic tingui una sèrie de característiques generals que no es poden deixar de banda a l'hora de voler analitzar-lo. Això repercuteix també a les col·leccions i els fons museogràfics, que no estan formats sempre per peces que hagin estat estudiades i reconegudes per un expert pel seu valor artístic, històric, etnogràfic o arqueològic, entre d'altres. A vegades la consideració de «peça de museu» s'aplica a objectes que en realitat no tenen un valor significatiu dins l'àmbit al qual pertanyen i passen a formar-ne part simplement perquè algú en un determinat moment així els l'ha atorgat (Santacana, 2008: 18). La manca de valoració experta feta entorn d'algunes de les col·leccions museogràfiques de les Balears ha estat un entrebanc més a l'hora de sistematitzar els museus, ja que a vegades s'han localitzat espais que es feien anomenar «museus», en els quals s'exposaven peces de dubtosa consideració patrimonial. Per aquest motiu, i davant la impossibilitat de dur a terme una anàlisi exhaustiva de cada fons museogràfic, s'ha determinat que el material expositiu presenti un nombre considerable de peces, amb almanco un valor determinat (sigui del caràcter que sigui) i que estigui ordenada i mínimament sistematitzada.
4. Disposar d'una persona encarregada de l'espai museístic. S'ha considerat necessari que els espais disposin d'un professional encarregat de la seva gestió diària. Sense aquest recurs, un espai no només no pot obrir les portes de manera estable i en un horari fixat, sinó que tampoc pot assegurar un servei que compleixi unes exigències mínimes per considerar-se adequat. A més, tenir una persona encarregada de l'espai suposa poder fer altres tasques, com la difusió del centre, l'organització d'activitats o el control del bon estat de la col·lecció, entre d'altres. Per tant, per incloure els museus en l'inventari, s'ha estimat imprescindible la presència d'una persona o una entitat concreta que vetlli per desenvolupar una tasca permanent i diària amb la col·lecció i en l'espai museístic.

Tot i l'exercici previ de concretar uns criteris a seguir en la seva elecció, no sempre ha estat fàcil determinar quins són els centres que han de ser inclosos. En aquest sentit, hi ha aspectes que cal que siguin reflexionats i explicats per entendre la llista de museus obtinguda finalment. Per exemple, s'ha hagut de deliberar en diferents moments sobre el fet que alguns museus estiguin tancats, però no desmuntats. Durant el període d'estudi, han estat diversos els museus que han tancat, per raons molt diverses. A vegades aquests tancaments es fan amb la intenció que siguin només provisionals, malgrat que alguns resulten finalment definitius. Per això s'han localitzat museus tancats, però que mantenen la seva exposició i col·lecció museogràfica intactes, malgrat que no es puguin visitar. En aquests

casos, només s'han inclòs aquells centres que estan oberts al públic avui dia.

Una altra problemàtica pot ser plantejada a partir de la pregunta següent: col·lecció museogràfica o exposició permanent? Aquesta és una altra de les circumstàncies que es repeteixen a les Balears: la presència d'exposicions ubicades en espais de manera permanent, a vegades amb la seva respectiva cartelleria i els seus recursos informatius, amb uns horaris d'obertura establerts.

Per una altra part, també poden presentar un muntatge museogràfic ben dissenyat i plantejat. Tenint en compte aquests dos darrers aspectes, no s'ha volgut descartar aquest tipus d'exposicions, però sí que s'ha establert una consideració a tenir en compte per incloure's en la llista: disposar d'un fons museogràfic i exposar-lo, i que compleixi el segon criteri general determinat. Així doncs, les exposicions formades només per material museogràfic i que no exposin cap peça amb un valor patrimonial reconegut no han estat considerats en el cens.

També s'han localitzat col·leccions museogràfiques incloses dins altres espais que no pretenen funcionar pròpiament com a museu, sinó que estan integrades en un espai dedicat a una altra activitat principal ben diferent. Normalment, una part de l'edifici s'habilita com a espai expositiu i se li dona el nom de museu, i així es presenta al públic. De fet, es podria considerar com una exposició permanent col·locada dins un espai compartit, sigui un centre cultural o un edifici municipal amb altres funcions. En aquest sentit, no s'han inclòs aquells espais en els quals la funció principal de l'edifici o el lloc on s'ubica en condicioni la visita.

Un altre repte ha estat la difícil diferenciació entre espais museïtzats i espais museístics. S'han trobat casos en què la línia entre el concepte d'espai museïtzat (referent a aquells espais que han estat interpretats amb tècniques museogràfiques) i espai museístic (entès com aquell que té com a objectius bàsics conservar, investigar i exhibir una col·lecció) ha estat confosa i ha necessitat una reflexió profunda.

3. Espais museístics de les Illes Balears

Tenint en compte totes aquestes consideracions, s'ha obtingut una llista definitiva dels centres existents a les Illes Balears a partir de la qual es pot obtenir informació diversa sobre aquest sector museístic, com les tipologies que predominen, la localització dels centres i el tipus de titularitat i gestió que tenen, entre d'altres. A l'hora de dur a terme una comptabilització dels centres, en el cas de filials i seccions de museus ubicades en diferents indrets, s'han considerat de manera individual. En aquells espais on hi ha ubicades més d'una col·lecció museogràfica, s'han comptabilitzat també individualment.

En total, es compten cent quatre espais museístics. Pel que fa als centres d'interpretació, no s'han inclòs els que estan dedicats exclusivament a espais naturals, tal com estableixen els criteris de classificació de les tipologies de museus definits per la Unesco.

A Mallorca és on hi ha un major nombre d'espais, amb un total de setanta-set, seguida de Menorca amb quinze, Eivissa amb deu i finalment l'illa més petita, Formentera, on hi ha dos espais.

Núm.	Museu	Localització
MALLORCA		
1	Museu d'Història de la Ciutat del Castell de Bellver	Palma
2	Museu d'Art Sacre de Mallorca	Palma
3	Museu Capitular de la Seu de Mallorca	Palma
4	Es Baluard. Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma	Palma
5	Fundació Miró Mallorca	Palma
6	Fundación Bartolomé March	Palma

7	Museu Fundació Joan March	Palma
8	Museu Krekovic	Palma
9	Museu Bíblic de Mallorca	Palma
10	Museu de la Porciúncula	Palma
11	Can Alcover Espai de Cultura	Palma
12	Col·lecció museogràfica del Consell de Mallorca	Palma
13	Museu del Far de Porto Pi	Palma
14	Museu dels Molins del Museu d'en Garleta	Palma
15	Can Balaguer	Palma
16	Museu Marítim de Mallorca	Palma
17	Museu Històric-militar del Castell de Sant Carles	Palma
18	Col·lecció Hermen Anglada-Camarasa del CaixaForum	Palma
19	Museu de Mallorca	Palma
20	Can Vivot	Palma
21	Centre d'Interpretació del Castell de Sant Elm	Andratx
22	Museu del Fang	Sa Cabaneta (Marratxí)
23	Museu Aula de Gramàtica de Ramon Llull del Santuari de Cura	Santuari de Cura (Algaida)
24	Museu del vidre Gordiola	Algaida
25	Museu Arqueològic de Son Fornés	Montuïri
26	Museu de Muro - Secció Etnogràfica del Museu de Mallorca	Muro
27	Casa Pairal i el Museu i Centre d'Estudis Fra Juníper Serra	Petra
28	Museu i Fons Artístic de l'Ajuntament de Porreres	Porreres
29	Casa Pare Ginard. Museu de la Paraula	Sant Joan
30	Els Calderers	Sant Joan
31	Casa Museu de Sor Francinaina Cirer del Convent de les Germanes de la Caritat	Sencelles
32	Museu Parroquial de l'església de Santa Maria	Sineu
33	Museu monogràfic de Pollentia - secció arqueològica del Museu de Mallorca	Alcúdia
34	Museu Sa Bassa Blanca. Fundació Yannick i Ben Jakober	Alcúdia
35	Museu Parroquial de l'església de Sant Jaume	Alcúdia
36	Casa Museu Llorenç Villalonga Museu de la Paraula	Binissalem
37	Col·lecció etnogràfica del Molí de Can Nofre	Montuïri
38	Museu del Calçat i de la Indústria	Inca
39	Can Planes. Espai d'Art i Cultura. Col·lecció d'Art Contemporani i Museu del Dimoni i Sant Antoni	Sa Pobla
40	Museu de l'Arxiduc - Son Marroig	Deià
41	Museu Arqueològic de Deià	Deià
42	Museu parroquial de Deià	Deià

43		La Casa de Robert Graves	Deià
44		Museu de Lluc	Escorca
45		Museu de Can Xoroi	Fornalutx
46		Museu Municipal de Pollença	Pollença
47		Coster. Art i Natura	Pollença
48		Casa Museu Dionís Bennàssar	Pollença
49		Museu de Sóller	Sóller
50		Museu Balear de Ciències Naturals i Jardí Botànic de Sóller	Sóller
51		Exposició de Picasso i Miró de la Fundació Tren de l' Art	Sóller
52		Museu parroquial de Sóller	Sóller
53		Museu de la Mar (forma part del Museu Marítim de Mallorca)	Port de Sóller
54		Can Prunera. Museu Modernista	Sóller
55		Cartoixa de Valldemossa	Valldemossa
56		Col·lecció museogràfica Frederic Chopin i George Sand	Valldemossa
57		Col·lecció museogràfica Impremta Guasp	Valldemossa
58		Museu Municipal de Valldemossa	Valldemossa
59		Fundació Coll Bardolet	Valldemossa
60		Fundació i Museu Regional d'Artà	Artà
61		Casa Museu de Can Cardaix - Fundació Aina Maria Lliteras	Artà
62		Museu Parroquial de Sant Salvador	Artà
63		Museu de la Llata - Castell de Capdepera	Capdepera
64		Museu d'Història de Manacor	Manacor
65		Museu Molí d'en Fraret- Secció Etnogràfica del Museu d'Història de Manacor	Manacor
66		Institució Pública Mossèn Alcover	Manacor
67		Rafa Nadal Museum Experience	Manacor
68		Col·lecció museogràfica Fundació Cosme Bauçà	Felanitx
69		Museu de Sor Maria Rafela al Convent de les Germanes Missioneres dels Sagrats Cors de Jesús i Maria	Campos
70		Museu parroquial de l'església de Sant Julià	Campos
71		Ecomuseu de Son Lledó	Campos
72		Museu Etnogràfic i Històric Es Celler	Illa de Cabrera
73		Col·lecció museogràfica de l'IMEDEA	Esporles
74		Col·lecció museogràfica dels Jardins d'Alfàbia	Bunyola
75		Centre Serra de Tramuntana de Raixa	Bunyola
76		Son Real. Centre d'Interpretació i Museu Etnogràfic	Santa Margalida
77		Museu parroquial de l'església de Sant Andreu	Santanyí
78		Centre Internacional de Fotografia Toni Catany	Llucmajor
MENORCA			
79	1	Museu Municipal de Can Saura	Ciutadella
80	2	Museu Diocesà de Menorca Col·leccions del Seminari de Menorca	Ciutadella

81	3	Museu de la Catedral de Santa Maria de Menorca	Ciutadella
82	4	Fundació Museu de Ciències Naturals Col·lecció dels germans Carreras Torrent	Binissuès (Ferrerries)
83	5	Museu Etnològic del Formatge	Hort de Sant Patrici (Ferrerries)
84	6	Col·lecció etnogràfica Llambias al Pati de la Lluna	Alaior
85	7	Col·lecció del calçat al Pati de la Lluna	Alaior
86	8	Molí de Dalt	Sant Lluís
87	9	Museu de Menorca	Maó
88	10	Illa del Rei Col·lecció medico-biològica Hospital del Rei	Illa del Rei del Port de Maó
89	11	Museu Militar de Menorca	Es Castell
90	12	Col·leccions de l'Ateneu de Maó	Maó
91	13	Casal Olivar	Ciutadella
92	14	Centre d'Interpretació del Cap de Cavalleria	Mercadal
93	15	Thalassa Centre del Patrimoni Marítim	Es Castell
EIVISSA			
94	1	Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera	Eivissa
95	2	Museu monogràfic del Puig dels Molins	Eivissa
96	3	Museu d'Art Contemporani d'Eivissa	Eivissa
97	4	Museu Diocesà	Eivissa
98	5	Museu Puget	Eivissa
99	6	Museu d'Etnografia d'Eivissa	Santa Eulària des Riu
100	7	Ses Païsses de Cala d'Hort	Cala d'Hort (Sant Josep de Sa Talaia)
101	8	Sala Barrau	Santa Eulària des Riu
102	9	Museu es Trull de Ca n'Andreu	Sant Carles (Santa Eulària des Riu)
103	10	Espai Cultura Molí d'en Simó	Sant Antoni de Portmany
FORMENTERA			
104	1	Museu Etnogràfic de Formentera	Sant Francesc
105	2	Centre d'Interpretació del far de la Mola	Pilar de la Mola

4. Conclusions

Arran de l'estudi presentat, es poden determinar una sèrie de conclusions que s'estimen definitòries del sector museístic balear. Primerament, es pot afirmar que hi ha una manca d'unitat en el tractament de les dades dels museus, tant del seu nombre com de la informació disponible. En part, això es considera una conseqüència directa de la inexistència d'un registre general de museus a partir del qual es pugui saber quins centres hi ha a les illes. Per una altra part, cal dir que arran d'aquesta situació tampoc s'han creat les xarxes de museus, a excepció de la de Mallorca, però aquesta teòricament només pot incloure els museus reconeguts, tot i que també dur a terme accions amb aquells que encara no hi són.

La metodologia aplicada ha permès obtenir un cens dels espais museístics de les Illes integrat per un total de cent quatre centres. Malgrat aquest resultat, es considera oportú observar que aquest no és un nombre tancat, ja que actualment es té constància de centres que estan tancats o en procés d'obertura. Per tant, el cens aconseguit cal que sigui revisat i actualitzat de manera constant. D'aquesta manera, pot ser una eina útil per a futurs estudis vinculats al sector museístic.

Notes

1. Es té constància que en aquests moments està en procés de reconeixement el Museu d'Art Sacre de Mallorca.
2. Vegeu l'article d'Herrero, Sanz i Sanz (2002), a *Turismo cultural de museos: análisis y valoración*, en el qual s'ha elaborat també un cens propi de museus a partir d'uns criteris preestablerts pels mateixos autors. En la tesi doctoral de María Marco, *Estudio y análisis de los museos y colecciones museográficas de la provincia de Alicante* (Universitat d'Alacant) es va haver de fer front a una casuística similar i l'autora també va establir unes condicions per delimitar els museus que s'inclourien en l'estudi i els que no.

Bibliografia

Marco, M. (1997). *Estudio y análisis de los museos y colecciones museográficas de la provincia de Alicante* (tesis de doctorado). Alacant: Universitat d'Alacant.

Ramos, M. (2007). *El turismo cultural, los museos y su planificación*. Gijón: Ediciones Trea.

Santana, J., Llonch, N. (2008). *Museo Local. La cenicienta de la cultura*. Gijón: Ediciones Trea.

Fonts

Annexo 684/13189. Relación de Museus Estatales. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Disponible a <https://cutt.ly/Shu1Ioi>. Consulta 23/03/2018.

Decret 28/2019, de 17 de maig, pel qual s'estableixen els principis generals i la normativa complementària en matèria de museus i col·leccions museogràfiques de les Illes Balears. BOIB núm. 67, de 18 de maig de 2019. Disponible a <https://cutt.ly/RhyzsBZ>. Consulta 10/04/2020.

Instituto Nacional de Estadística (s.d.). *Estadística de Museos y colecciones museográficas*. Disponible a <https://cutt.ly/uheba4k>. Consulta 12/09/2018.

Llei 4/2003, de 26 de març, de museus de les Illes Balears. BOIB núm. 44 del 03-04-2003, p.15-23. Disponible a <https://cutt.ly/OhymkNd>. Consulta 15/08/2018.

Reglament de reconeixement i registre de museus i col·leccions museogràfiques de Mallorca. Consell Insular de Mallorca, Departament de Vicepresidència de Cultura, Patrimoni i Esports. BOIB núm. 12 del 24 de gener de 2013, fascicle 17 - Sec. III. - p. 3229 - 3235. Disponible a <https://cutt.ly/whegC9o>. Consulta 23/10/2017.

Copyright